

SZENTES ÉS VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.

Előfizetési ár

egy negyedévre 1 fnt 25 kr., félévre 2 fnt 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

I. tized 265. szám, özv. Fried Józsefné urnó házában, hová a kéziratok címezendők.

Hirdetéseket

és nyiltéri közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.

Felhívás előfizetésre.

Lapunk ezen számával XI-ik évfolyamának második fele nyílik meg.

Visszatekintve a mögöttünk levő múlt, ez alkalomból nyugodt lélekkel hívjuk fel t. olvasóinkat előfizetésük megújítására, illetve a lapunk előfizetőinek nap-napra növekvő táborába való sorakozásra.

A kötelesség híj teljesítésének tudata; a nyilvánvaló tény, hogy kívül minden helyi, vagy személyi párton és koterián minden tehetségünket, lapunknak egész terét, mindenkor kizárólag, de egészen elfogadatlán is, a közügynek szenteltük — bizalmat ad nekünk arra nézve, hogy e felhívásunkat minden hosszabb magyarázgatás és újabb ígérettevés nélkül bocsásuk közre — jól látván a t. közönség folyton növekvő pártolásából, hogy helyes úton haladunk és működésünk előfizetőinknél elismerésre lel.

Lapunk előfizetési díja a régi maradt és pedig

1/4 évre 1 fnt 25 kr,

1/2 évre 2 fnt 50 kr,

mely összeg legelőszőrűben postautalvánnyal küldhető be, vagy nyugtánk ellenében a lapkihozóknál fizethető le.

Megújítva bizalomteljes felhívásunkat tisztelettel

a „Szentes és Vidéke”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

TÁRCA.

János, Janka és Jancsi.

Elbeszélés.

Írta: Pilez Mór.

(Folytatás.)

(4.)

„S miért nem, ha szabad kérdenem, faggardozott Janka.

Erre már Jancsi is megszóllal.

„Mert — mert — mert az nem lehet! Mert én egy más, egy nagy útra készülő, mit múlt éjjel edes atyámmal jói megbeszéltünk, s a mi most megmásíthatlan szándékom és tervem.”

„Hogyan, te útra kelsz?” Hangzott a kérdés egyszerre a testvérek ajkáról.

„S erről te egyetlen egy szóval sem tettél előttem említést!” szólt János szemrehányó hangon.

„Nagyon, nagyon nehezemre esett veled még csak az elválasztás gondolata is beszélnem, de miután most már édes atyám hosszú ellenkezés után beleegyezett határozott tervembe, megmoadom mindnyájótoknak.”

Ismét hosszú szünet állott be, miközben a két testvér az agg tanító és ifjú barátok arcáról aggódva igyekezett leolvadni a valót.

Jancsi tovább folytatta: ez iskolázást — meguntam. S mi is lehet az én kilitásom! Mint falusi orvos vagy ügyvéd temessen el magam örökre? Miut valami alsóbbrendű hivatalnok füstös szobám asztala mellett

Választás után.

Szentes, 1890. július 3.

Lezajlott! A városi képviselőválasztás fontos aktusa megtörtént a tegnapi nappal s most már a mesterségesen felízgatott kedélyek a mai nappal pihenőre térhetnek — legalább a nemsokára bekövetkezhető tisztújításig.

Ha az eredmény után visszatekintünk a legközelebbi múlt napok eseményeire s rá gondolunk amaz minősíthetetlen, de a szerzőjétől már nem szokatlan, kiáltványra, mely a „független gondolkozású polgárok végrehajtó bizottsága” hangzatos cím alatt lett kibocsájtva, de a melyhez éppen a független gondolkozású polgárok vannak legátalabbi összeköttetésben; önkénytelenül felmerül a kérdés: miért volt mind ez?

Hát bizonyult-e csak egy szó is igaznak abból, amit az a kiáltvány tartalmaz és mint vádakat felhoz? Nem. De hogy is, mikor eljettől végig csupán ráfogás. alaptalan vádaskodás volt.

A választó polgárok közül azok, akik a város ügyei iránt eddig is érdeklődtek, most is mind megjelentek. A választási határidő tehát nem alkalmatlan napra tűzött ki, sőt nem túlozunk, ha azt mondjuk, hogy a választók még most nagyobb számban jelentek meg, mint a legközelebbi múlt választáskor.

Alig van egy pár kerület, hol a százát meg ne haladta volna a szavazók száma s abban az egy pár kerületben is ez alkalommal, oly nagy számú választó jelent meg, a mennyi az eddigi — a „Szentesi Lap” szerint jó időre — hetivásáros napokra — kitűzött egyetlen egy választáson sem volt.

Ha pedig az eredményt tekintjük: az a névsor egyáltalán nem tüntet fel oly teremtményeket, melyeket „a független gondolkozású polgárok végrehajtó bizottsága” álneve alá rejtőzött rémkiáltvány festett a választó polgárok elé.

Nagyon természetes is, hogy nem tüntet fel, mert hisz, ilyen nincs is, az csak azt a rémkiáltványt szerkesztette, s őt meg nem illető névben burkolódzott egyné képeletében él, a ki a vármegyét, Szentes város született ellenségeként hirdeti a hiszékenyeknek, aki a legkisebb alkalmat, a legesekélyebb és legtermészetesebb dolgot is felhasználni igyekszik a végre, hogy megzavarhassa a város és a megye, mint fölöttes hatóság közötti jó viszonyt.

Dőrség is lenne olyasmit még hínni is, a miket az a már sokszor említett rémkiáltvány elismételget.

Hiszen általánosán tudott és ismert dolog, mi volt oka a választás ez ideig elhúzódsának, hogy ez a választás még Május hó elején megejtethetett volna,

görnyedjek napról napra, évről évre? Nem! Nekem kiesi a faju, szűk a szoba! Ki a szabadba vágyom, ki a világra. Én — én — katoná leszek!” A megépetes haik sikolyt csalt ki Janka ajkairól.

A kastély urának tekintete vizsgálódva, kutatva tapadt az ifjú halvány arcára, ki fáradtan eszűgesszté fejét kiejére.

„Te — katoná!” szakította meg Janka a csendet.

„És Ön öreg barátom beleegyezését adta e tervhez?”

Meghatottan, de elhatározott, szilárd hangon válaszolt az öreg tanító: „Az én Jancsim férfú, már derék, valódi ember, kinek szíve, esze a maga helyén van. Mindenbe nyugodtan beleegyeztem, mit fiam helyesnek vél saját javára. Legyen távol bár, azon tudat, hogy fiam boldog, megelégedett, meg fog nyugtatni; számszorja jobb így, mintha oldalam mellett bár, de sorsa ellen zúgolódná elné az szomorú napjait.”

„Jól van, hát akár én is katoná leszek!” szóllalt meg János hosszú, mély hallgatás után.

„Édes fiam, szólt a báró, te neked nem szabad katonának lenned! Atyád öreg, törődött ember; ki tudja ma-holnap nem te leszel e testvéred egyetlen oltalmazója, gyámola.

„De most gyermekek, menjetek, készülődjetek az útra! Te meg, Jancsi, gyere velem, veled van még egy kis beszélni valóm.”

„Jancsi, mintegy súlyos álomból ébredve, fölemelkedett, dobogó szívvel követte

Imrey bárót, míg János és Janka szomorúan tekintették között barátjuk után.

A dolgozó szobába érkezve, Imrey leült a pamlagra, s nyájasan intve, a tanító fiát maga mellé ültette. Melegen megszorította az ifjú kezét, s rövid szünet után elkezdte:

„Igazan van apának Jancsi. Derék férfú vagy. Szándékodtól eltántorítani nem akarjak, de meg győzni, hogy bennem igaz barátot bírsz, ha sorsod bárhova vezetne is.”

„Oh — hogy köszönhetek meg ennyi jószágot!”

„Hallgass Jancsim. Kemény élet a katoná élete, különösen eleinte. Szerencsére oly helyzetben vagyok, hogy új pályádon az első lépéseket egyengethetem.”

„Mit gondol báró úr? — vágott szabá az ifjú tüzzel.

„Légy nyugodt Jancsi, nem kinállak meg olyannal, mit büszkeséged elfogadni tiltana. Egy jó tanács . . . . . ban tanú az a gyalogrezd és a parancsnok S. gróf iskolatársam s leghibebb barátom . . . . .”

„Ne folytassa báró úr!” — szakította félbe a bárót Jancsi, hevesen ugorván föl helyéből. „Írántam való jószágát és nemességét újból bizonyítani föllesleges. Mig keblemben e szív dobog, az el lesz teive a legforróbb köszönettel azon jótéteményekért, melyeket atyám és én a báró úrtól élvezünk eddig is. De, amit báró úr most velem tenni akar, ezen atyái gondoskodást nem fogadhatom el.”

„Jancsi!”

(Folyt. köv.)

ha a „Szentesi Lap“ szerkesztője s a rémkialtvány létrehozója nem indítványoz apellatát, deputálást, amelynek vége aztán azon kívül, hogy a választás elhalasztatott miatta, a városi képviselő-testületre nézve egy hivatalos dorgatórium lett, szemére vetve, hogy a képviselők névjegyzéke törvénytelen összeállítású.

A mikor tehát a rémkialtvány és a „Szentesi Lap“ piszkoló cikkeit tartalmazta, foglalatját, a hatásra számított gyanúsításokat és rágalmakat, a tegnapi megejtett választás megcáfolja, s amikor a választás eredménye olyan, amelybe a város közönsége beleszólhat, s nyugodtan foghat az általános tisztújítás előkészületeihez; amikor ezeket konstatáljuk, nem mulasztathatjuk el úgy a közönséget, mint a most már a képviselőtestület kebelébe a tegnapi nappal ujjamon megválasztott képviselők figyelmébe ajánlani: ne hallgasson az álprófeta által hirdetett hamis ígéretekre, melyek csak józannak ítéltékességének félrevezetésére vannak szárván, hanem induljon a saját meggyőződése sugallta és józan esze után, vessen meg a mézes szavú csábítókat, mely alkalmadtán gyűlöletét akarja kizsákmányolni öns céljainak, — a közjó kárával is, — előmozdítására.

Városok és községek megvizsgálása.

Fővárosi lapokból értesülünk, hogy a belügyminiszter elhatározta, hogy a nyár folyamán megvizsgálattja országsszerte az összes rendezett tanácsú városokat az illetékes alispánok a nagy- és kis községeket az illetékes főszolgabírók útján. A belügyminiszterium már megállapította a jegyzőkönyvi mintát is, miszerint a vizsgálat fogantatóitandó. Az utasítás a napokban kúldetik szét az illetékes törvényhatóságokhoz.

Mint hogy a belügyminiszteriumban nincs oly törzskönyv, illetőleg nyilvántartás, mely a törvényhatóságok, a rendezett tanácsú városok és községek főviszonyait tartalmazza és a legfőbb felügyelet következtetésre is folytonos gyakorlásának nélkülözhetetlen segédeszközét nyújtana: elfog rendeltetni, hogy a feun érintett vizsgálatokkal egyidejűleg azok az adatok is állíttassanak egybe, melyek ama nyilvántartás célszerű berendezéséhez szükségesek.

Feltesleges mondanunk, hogy a belügyminiszterium ezen most jelzett intézkedése már nagyon idején és helyén való volt és hogy annak szigorú és pontos teljesítése a mint egy részről számtalan rendtelenséget sőt visszaélést is fog feltárni, másrésztől igen alkalmas leend a rendezett tanácsú városok, s a nagy- és kis községekből felbujazott rendtelenségek és visszaélések megszüntetésére, esetleg kiűrtására.

Hogy a rendtelenség és sok helyütt a visszaélés is az említett városok és községekben létezik azt maga ezen most említett belügyminiszteri intézkedés bizonyítja legfényesebben, mert fel nem tehető, hogy ilyen hiányában a belügyminiszter most az eddigi gyakorlott felügyeleti jogon, ok nélkül tegye ezen lényeges változtatást.

Kétségtelen is, hogy az eddigi rendszer nemcsak hogy hiányos, de jó formán semmit sem érő volt.

A különféle pénztárvizsgálatok még annyiban eredményeseknek mondhatók, hogy közvetlen vizsgálat nélkül végre sem hajtathatók, de hogy ezek is legnagyobb rész-

ben felületesen, az itt volt — nem is csekély számban — kiderült sikkasztások igazolják.

A mi azonban a községek és városok beleletere szintén fontossággal bíró egyéb ügymenet vizsgálatát illeti, az egyáltalán semmit sem ér.

Az úgynevezett számonkérő székek munkája nem egyéb statisztikai adatgyűjtésnél. A ki pedig az ily statisztikai adatok egybeállítását valaha látta s tudja hogy egyes kritikusi esetekben, mint szoktak rajta segíteni, annak bővebben magyarázni sem kell, a felügyelet ezen módjának gyarlóságát.

Ezeneken felül az autonómiának sokelyütt téves felfogása és magyarázata, s ezen téves felfogás és magyarázat alapján annak körében eszközölt intézkedési mód még jobban közre munkált a rendtelenségek, sőt visszaélések elhatalmasodására.

Hiszen ha tudjuk azt, hogy a törvényhatósági joggal bíró városok, köztük, a melyet első helyen kellett volna emlitenünk Budapest az egyes minisztériumok közvetlen felügyelete alatt állanak, s ezzel szemben figyelembe vesszük, hogy a rendezett tanácsú városok, kis- és nagy községek ügyei meg csak az ugyanazokból alakított megyei törvényhatósági bizottság — mint közvetlen felsőbb hatóság — felügyelete alatt állanak, honnan csak ritkább esetekben kerülnek fel az ügyek az illetékes minisztériumokhoz; már maga ezen körülmény elegendő annak kinyilatkoztatására, hogy azokban az ellenőrzés nem kellő módon gyakoroltatott.

Az emellett intézkedés tehát csak üdvöshet, melyet mint ilyet, minden honpolgár örömmel vehet tudomásul.

Üjdonságok.

Szentes, 1890. július 3.

— **Főispáni vizsgálat.** *Zsilinsky Mihály* főispán a vármegyéhez tartozó városok és községek megvizsgálását — melyet egyéb elfoglaltságai miatt egy időre abban kellett hagynia — bevégzendő június hó 30-án Mágoos községbe utazott a honnan a megejtett beható vizsgálat után, — mely a község ügyeit teljesen rendben levőnek tűntette ki, — még az nap este visszaérkezett.

— **A képviselőválasztás eredménye.** A tegnapi napon megejtett városi képviselőválasztás eredménye a következő: *I. kerületben:* Dr. Fül Lajos, Dósa Elek, Varga Benjámin, Bíró Ferenc, Soós Ferenc. *Főttagok:* Hoffer Adolf, Balázsovits Norbert. *II. kerületben:* Szathmári Pál, Kanász N. Sándor, Borvos Lajos, Bartha István, Novobácky Győző. *Pőttagok:* Tarnóczy Mihály, Varga Imre. *III. kerületben:* Babós József, Kovács János (tanító), Fábán Tóth István, Meszáros István, Horváth Sándor. *Pőttagok:* Kanász N. János, Virágos K. Mihály. *IV. kerületben:* Balogh János, Szoboszlai Sz. Bálint, Kanász N. Lajos, Musa Gergely, Papp Ferenc. *Főttagok:* Nyíri Antal, Lakos Imre. *V. kerületben:* Fábán Tóth István, Musa Gergely, Kozák György, Nagy Balogh János, Lami István. *Pőttagok:* Csücs Sándor Papp Imre. *VI. kerületben:* Petrovics Soma, Balogh János, Szépe Károly, Podhrásky Ferenc, Nyíry Sándor. *Főttagok:* Szabó Lajos, Horváth István. *VII. kerületben:* Molnár Lajos, Piti (Gáspár) Imre, Fekete Demeter, Fekete János, Babós János. *Pőttagok:* Aradi János, ifj. Kátai Pál János. *VIII. kerületben:* Vass Imre, id. Temesváry Antal, Korbuly Béla, Kátai Pál András, Vecseri István. *Pőttagok:* Dömsödi József, Mezei Pál. *IX. kerületben:* Berezvai Ferenc, Kőrögyi József, Botka István, Kiss János, Molnár Farkas József. *Pőttagok:* Dömsödi József, ifj. Gombos József. *X. kerületben:*

Bálint Albert, ifj. Dónát István, Soós Ferenc, Török Imre, Schneider József. *Pőttagok:* Novobácky Győző, Bárkai János.

— **Az örvény áldozata.** A megmondatlan gyermeki makrancnak, mely a szülőik tilalma dacára is megeszeleste azt, amit éretlen észével elgondol és agyafurtságát nem engedte legyőzni a szülőik értelmes indokolásával, esett áldozatul *Paksi István* Kovács inas a f. hó 29-én. Megeszelekedte atyjának tilalma dacára is, amit felnőtt ember — ki talán még fizikai ereje és úszási gyakorlottsága dacára is megmondolva teszi lement fürödni a szabad Tiszára. Jól estek a melegségtől eltápláltak testnek a hűs hullámok és vidáman evickelt a 14 éves gyermek a folyó szélében, míg egyszer a vakmerőség fölülkerelkedett gyermek felénkségén és beúszott a folyóba, hol az örvény magával ragadva elnyelte a hullámstrába. A hullát még mindig a habok rejtik magokban, mert minden kutatás dacára sem sikerült megtalálni.

— **Járásbíróságunk ügyforgalma.** A most letelt félév alatt járásbíróságunkhoz beérkezett 250 enélki, 3523 polgári, 2644 teleknyvi, 1741 fenytő o. 370 kieselb polgári beadvány, melyek közül csak a legutóbbi napokban beérkezettek elintéztelenek.

— **Brutálitás.** A szegénység volt egyedül bűne a szegény asszonyoknak, amelyért megszenvedett és szellemi halottá lett. És azt egy másik utóól, egy asszonyi formába bujt vadállattól kellett szenvednie, kit pedig a szenvedők bajának enyhítésére avatott fel a tudomány szülészönök. Szegény, szegény *Polterer Józsefné!* úgy tűnyelvű és éleskőrmű sarkánnyal szállt sikra, hogy megvédelmezze, szegényes, de tisztességes fészéket. Gyöngye női ereje nem bírta meg az annélkül is aránytalan küzdelmet és összerogott a hatalmas amazon öklök sújtásai alatt, melyek még járultak egy férféek útlegai is. Volt egy elég gyáva féfi, ki a helyett, hogy védelmére kelt volna a magányos gyengénők, még ellené támadt és fellökte; nem átalotta egy védtelen nőt bántalmazni, ki anélkül is gyámolra lett volna utalva. É férfi: az asszonyi vadállat lovagja. A mult hó 27-én játszódtól le e drámai jelenet *Pollák Rozsi* szülészönél, ki megtámadta *Polterer Józsefnét*, — kinek férje atyjának temetéséről az nap érkezett haza, — mert nem bírta a házért az ó kívánságára rögtön lefektetni. Rá tört az ajtó az áldott állapotban levő magával jöthetetlen asszonyra és kihúcolta a butorait, függőyeit. Azután neki esett és agyba-főbe verve kilökte a lakásból. És mindebben a nagy munkában segítségére volt neki, az ő *Neumann Gáborja*, egy foglalkozás nélküli — előtünk ismeretlen existenciájú — egyén. A hazatérő férjnek úgy kellett karhatalommal bemenie teljesen kiürített hajlékba, magával vive a vérbe fagyba fekvő beteg és az útlegék eséjétség miatt szellemi halottá vált nejét, ki azóta ágyban fekvő beteg. Az örülesi rohamok pedig most mindig hatványozva törnek elő, úgyanyira, hogy három egyének kell a szerencsétlen asszonyt az ágyban visszatartani. Az eset fel lett jelentve a bünyenyítő bíróságnak.

— **A csábító.** Akkor mind a kettő mint valami kövér topórtú, melyet egy jól irányzott fricska a legvegbő rüpihetne, de szája, nincs nagyobb egy piaci veszekedésekben kiérdemült kofának sem, mint ennek a két 13—14 éves leánykának. Lehet, hogy épen ezt akartak beigazolni, mikor úgy neki acsarkodtak egymásnak az árteki kútnál, mint valami jövért két kis jere, — melyek összeveszték az elszórt búzaszemén, — hogy hadd tudja meg az egész világ, hogy mi az oka annak a nagy szegénynek, ami érte az egyik kis pestonkát — aki alig 14 éves — azáltal, hogy a szeretője elhagyta. Ez az oka, ez a ... ez a ... tovább azonban már nem győzte nyelvel. Előntötte a méregből fakadó pirosság kis pofók arcát és a fenyegetésekből átmélt a tottelgesetbe. Ökölbe szorított kezekel neki rontott a vetély-társönök, hogy e tettét nyilvánosan meggyalázza, de utközben meggondolta és felragadta a vízzel telt kántát, hogy

azzal lamadja meg ellenfelet. Azonban nem talála készületlenül a tamadás a másik kis tyúk-plántát sem, mert elkavpa kezét, neki esett a tamadónak. És ott állott a két küzdő a konyhahölgyek kacagó serege között, mikor a közbelepett rendőri tekintet elhag-gattatta mind a kettőt, bekísérve őket a rendőrségre. Remegve adta illő panaszát aztán a bántalmazott mely bántalmazom indokálú pityergve adta elő a vádolt hogy: nem elég, hogy elcsábította a szere-bjét, még azonfelül mindenki előtt csúfít is tette.

— **Eljögzés.** Szénássy Ferenc kereskedő a f. hó 29 én tartotta eljegyzési ünne-pélyét Kocsis Etelkával, néh. Kocsis István volt zombori ügyvéd kedves és szép leányával Szegeden. Az eljegyzési ünnepélynél a nász-nagy tisztelt a menyasszony részéről *Sztri-lich Mihály* bácsmezei, a vőlegény részé-ről *Balogh János* Csongrádmezei árvaszéki enők teletjstíték.

— **Elismerés.** Hogy mennyire megra-gadta fiatal orvos-gyógyász rész egyletünk kifejtett tevékenységét szorgoszte a szak-körök figyelmét és minő elismeréssel adó-znak a **gyermekkiállítás** életrel való eszméjéért, annak illusztrálására álljon itt a „Gyakorló or-vos” egy cikke, mely nyílt level alakjában gyer mek kiállításunkról szóserint így nyilat-kozik: Tek. dr. *Gözl Bertalan* úrnak mint a Csongrádmezei orvos-gyógyász részegylet elnökének *Szentesen*. „A gyakorló orvos 3-ik számban megjelent közleménye azon része, miszerint a félév óta főnálló Csongr. m. orvos-gyógyász. egyes. által gyermekegészség ügy javítása céljából, pünkösdtől másodnapján gyermek kiállítás rendeztetett, melyet *Zsilinszky Mihály* főispán úr ó maga — az egyesület védnöke — gyönyörű beszéddel nyitott meg és mely alkalommal 1000 darab Ón által a kisdédek apolásáról és neveléséről írt füzet osztatot szét és a kiállított 300 gyer-mek közül 36 szegénysorsú jót gondozott gyer-mek, pénzbeli jutalomban részesült, országász-ze kellemes vizshangot fog találni. Ezen nemes ügy előmozdítására valóban kívánatos volna, ha ezen kiállítás eredeti és kitűnő eszméje minél szélesebb körben terjedne el. Azt hi-zsem, hogy úgy mint én minden kartárs, ki a közjótétet szívén hordja, közleményét örömmel és nagy meglepéddel olvasta és remélhető, hogy eléggé nem méltatható kez-deményezése utánzás nélkül nem fog maradni. Ez alkalommal nem mulasztatom el meg-jegyezni, mennyire áll ellentétben ama szé-kesfehérvári kartárs úrral, ki ezen lap első számában lenyomtatott látszólag a közjó ér-dekében írt szörnyű kifakadásaiiban az egész-ségügyet tiszta badarságokkal sárba tiporja; míg ellenben t. kartárs úr egy valóban nemes egyesület élén áll és megvagyok győ-ződve, hogy nemeslelkű fáradsága és buzgó tevékenysége a leszűbb gyümölcsöket fogja nyújtani!! Legyer: szabad a t. kartárs urat felkérni, hogy e lap hasábjain az egyesület alapszabályait legalább vázlatosan ismertesse meg. Fogadja nagyrabesúlésem öszinte ki-lejezést kartársától. Duna Szerdahely, 1890. június 25 én. *Munk Jakab*. — Azt hisszük e levél elég szép bizonyítéka annak, hogy orvos-gyógyász részegyletünk már most is mennyire helyes uton indult működése meg-kezdésében és ezzel mennyire magára vonta a közfigyelmet, a benne foglalt elismerés pedig csak buzdításul szolgálhat a további tevékenységre.

— **Építkezés.** Miután a polgári leány-iskola IV. osztályának tanfolyama már a legközelebbi tanévben megnyílik, a növendé-kek befogadására pedig az eddigi tantermek és egyéb helyiségek kevésnek bizonyultak, a városi tanács határozatából kifolyólag nagy-ban folynak a munkálatok egy új tanterem-nek felépítése végett a teleknek a vásárhelyi utcai vonalán, — hogy az így kibővített iskola, úgy az egészségügyi kívánalmaknak, mint a törvény rendelkezésének teljesen meg-feleljen. Az építkezés ellen Soós Pál, mint szomszéd, kitógással élt a helyszíni tárgya-láson.

— **Figy-levezetés.** Lapunk hirdetési rovatában a főkapitány által közzétett hir-detményre e helyütt is felhívjuk olvasóink

figyelmét, melynek közegészségi szempontból való fontosságát, méltán indította a főkapitányt annak közzétételére.

Farbige Seidenstoffe von 60 kr.

bis fl. 7.65 per Meter — glatt und gemustert (ca. 2500 versch. Farben und Dessins) — vers. roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Depot **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflieferant), Zürich, Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Irodalom.

A „Hét” 26. számával befejezte pályafutásának első féléveszendejét. A ki tudja, hogy nálunk egy új lap bevezetése, meghonosítása, népszerűvé tétele a munkának, utánjárásnak, találokénységnek mily össze-gét jelenti, csak az értheti az ily lap vezetőinek diadalmi örömeztet. „A Hét”, hála a közönség elismerésének, túl van a kezde-ten kiküzdte megillető helyét az időszejt sajtóban, lézagot pótló érdekes és tanulás-gos a jó izlést ápoló és magas irodalmi szín-vonalú képviselő lapnak bizonyult. Minden szema változatosnak, újnak, az események elővénjére tapintónak bizonyult. Ennél a lapnál mindig tudják, hogy miről kell írni. És ez nagy sor. Apró potitika essay Tiszáról Szapárról, Szilágyi Deszéről sensationális hatást keltettek. Szini bírálat, könyvismerte-tesei, legelől állanak a kritikai sorban és szápirodalmi tartatma válogatot. A legújabb száma sem maradt a többiek mögött s a mid-őn ezt minden tartalomjegyzék helyet elég-ségesnek tartjuk jelezni, felhívjuk olvasóink figyelmét „A Hét”-re, melynek ajánlatára elég az, hogy az újabb irodalom egyik leg-fényesabb izlésű írója Kiss József szerkeszti. „A Hét” előfizetési ára: egész évre 10 frt, félévre 5 frt, négyedévre 2 frt 50kr. Előfizetési pénzek „A Hét” kiadóhivatalába Magyar Tudományos Akadémia palotájá Budapesten küldendők.

Iskolai értesítők.

Ez cím alatt kivonatos ismertetést köz-lünk azu iskolákról és intézetekről, melyek értesítőiket bozzánk beküldik.

I. **Kolozsvári benakással öszekötött Kereskedelmi akadémia 12-ik évi értesítője** az 1889—90 ik tanévről, melyet *Kiss Sándor* igazgató tanár, szerkesztett. Az érte-sítő terjedelmes ismertetést tartalmaz az in-tézetre, fenntartására, a felvételt és bennlá-kásra vonatkozólag.

A három osztályú kereskedelmi aka-démia öszes növendékeinek száma 194. Ezek közül bentlakó öszesen 76. Az osz-tályok közt az I. és II. osztály A. és B. osztályra van osztva, mivel az első osztály tanulói száma öszesen 66. A II-ik osztály-beliéki 75. Az intézetet a *kolozsvári keres-kelemi és iparkamara* tartja fenn. A fen-tartásához járul meg *Kolozsvár szab. kir. vá-ras* 3000 frt évi segéllyel, és a *magyar kor-mány* mely dotáció az 1889—90 ik évben 5500 frtot tett ki.

A felügyeletet a *m. kir. kormány* fő felügyeleti jogának csonkítása nélkül egy állandó felügyelő bizottság gyakorolja, mely bizottság tagjai: Kolozsvár szab. kir. város polgármestere; a kolozsvári keresk. és iparkamara elnöke. Kolozsvár képv. bizottságá-nak két kiküldöttje a keresk. és iparka-mara egy választottja és az intézet igazga-tója. Az öszes fenntartási költség évi ösz szegge 21992 frtot tesz ki. Van 16 rendez 4 rendkívüli tanára, ezeken kívül a hittan-árok. A tanulók rendes és rendkívüliek. A rendes tanulók évi tandíja 50 frt, mely két részletben fizetendő, a rendkívüli tanulók anyai 5 frtot fizetnek évenként a hány tanórára járnak be hetenként, azonban 50 frtnál több ez sem lehet. A tanév szep. 1 én kezdődik s tart a következő év június vé-géig. Felvétellek szeptember 1—5 közti idő alatt eszközöltenek. A 3-ik osztály bevég-zése után a tanulók a középiskolák érett-ségi vizsgálatának megfelelő zár érettségi vizsgálatot tesznek, mely az egy évi önkény-tességi jogot megadja. A bentlakás díja egy évre 350 frtot, mely négy részletben fizetendő. A bentlakással teljes ellátás van.

E kereskedelmi iskolába csak oly növendékek vétetnek fel, akik gimnáziumot vagy alreudnotak, vagy 4 osztályú polgári iskolát végeztek.

A végzett növendékek alkalmazásá tal-lának képzettségüknek fogva: posta-pénz-tári kezelési szaknál, zálogházaknál, s ha államszámvevőtanai vizsgát tesznek, mint számvétségügyi hivatalnok, minden állami hi-vatalnál és intézetnél.

II. **Szentes város polgári leányiskolájának értesítője az 1889—90. tanévről.** *Dégy Kálmán* igazgató által egybeállítva. „*Család és iskola*” című neveléstani értekezés és a terjedelmes „*igazgatói jelentés*” után kimerítő-leg foglalkozik benne a tanhatóságokkal, tanítói testülettel. Kitünteti a használatban volt tankönyvek jegyzékét és a tananyagot, közli a tanulók névsorát érdemjegyekkel, végül statisztikai kimutatást és a jövő tan-évre szóló iskolai tudósítást.

Az iskola fenntartója Szentes város, felügyeletet gyakorolja, az állami főfelgye-let tartása mellett a városi iskolaszék.

Az iskola 3 osztályljal bír, mely a jövő 1890—91-ik évben 4 osztályúvá kiegé-szítették. Tanulóinak öszes száma 81. A tanulók rendesek és magántanulók. Minden 9 ik életévét betöltött s az elemi iskola 4 osztályát sikeresen végzett leány felvétetik. A tanév szep. 1 én kezdődik s tart június végéig. Beiratsok szep. 1 től 4 ikéig esz-közöltetnek. Tandij egész évre 10 frt, mely két részletben fizetendő.

CSARNOK.

A mit a madarak beszélnek.

II.

A fecske, mely a multkor nálam pihenőre lett a zápor elől, újra meglátogatott.

Kis lakom lombárnyalra részen, a nagy hőség enyhítése végett nyitva tartott ablakán egyszerre csak berepült. Észre sem vettem jöttét, mert munkámba merülten dolgoztam iróasztalomnál. Hanem ő látva elmerültséggel megfigyeléssel tett csipegésével, mely üdvözlése is volt.

Csip . . . csiripp!

Felemelkedtem e hangra asztalom melől ab-bahagya munkámat, ismerős tekintettel néztem a jövevényre.

Csip . . . Csip . . . ismét itt vagyok . . . s felreplél, hogy iróasztalommal szemben foglaljon helyet.

Csip . . . Csiripp . . . Hej sok minden történt multkori álltetem óta . . . Volt ám nagy ribillió a fecskék táborában a miatt, hogy fecsegésemet nyilvánossá tetted . . .

Kérdő tekintettel néztem fecskémre és ő foly-tatá: . . .

A fő-fecske iszonyúan megragudott . . . Kutatni kezdte, ki volt a fecsegő . . . de nem tudott rájönni sehogysem . . . Egyiktől is, másiktól is ker-dezősködött . . . Voltak besűgői is, kik a mulatság rendező fecskék közül egyiket, másikat megneveztek s untalan sügták-bugták fülébe, hogy ez, meg ez volt . . . S a fő-fecske könnyen is hitelt adott a süttogóknak, mert a besűgottak egyikét olyannak ismerte, a melyik fecsegését nyilvánossá is szokta tenni . . . Hanem ez aztán annál hangosabban tiltá-kozott ellene: a fő-fecske még inkább dühös lett . . .

A mulatság rendező fecskék csapatosan elmentek hozzá s szöbelleg nyilatkoztak, de a fő-fecske ezzel be nem érte s követelte tőlük, hogy adják írásba és pedig nyilvánosan . . . Megtették azt is . . .

Csip . . . csip . . . csiri . . . csiripp . . . kacag-gott fecském erösen.

Azt hiszed vége volt mindennek? . . . Dehogy volt, — dehogy volt! A fő-fecske még mindig gyanakodott arra az egyre s az megérezte ezt s mivel feltette a bőreit, hogy a fő-fecske visszatéréssel el-ellen s küzi kedvenc fészékéből, egy szemtelenségre vetemedett. Átruhába öltözöködött, s elárult engemet . . . igazatallul. Huh! haragszom is rá miatta . . .

S e szónál a fecske felborzantotta tollát s ki-terjeszté szárnyait mintha — kőpni akart volna.

Csip . . . csiripp . . . A fő-fecske nem is tudja pedig, hogy *gyanuja* teljesen alapos . . . Mert igazán ő ez a kalefektor, engem csak eszköz-nek használt fel . . .

Az ördögbe is! kiállottam közbe s mintha meg-értette volna felkiáltással; folytatá:

Hej! nem is képeled, milyen szemtelen az az úbruhába öltözött fecske . . . Ő beszélt el nekem az esetet s mikor előtől talált mindig sürgött, forgott körülöttem, kért, rimázkodott, hogy valami úton-módon fecsegem ki azt . . . Ha láttad volna azt a tekintetet, melyet a fő-fő fecskék vetett egy alkalommal, mikor az mellettünk röpült el s mikor ismét sürgött-bagott nekem s hallottad volna, mint mondá: szeretném, nagyon szeretném, ha ezt a semmiházból feleslegre adott valahogy megtaníthatnám, de nagy örömet tennek bennem . . . S ahogy nekem az esetet előadta az én nézetem szerint sem volt szép dolog a fő-fő fecskétől így eszeledni . . .

S én hittem neki, hogy igazat mond . . . Nem régi ismerősök voltunk . . . Aztán mindenkivel szemben nagyon szerényen szokta vise ni magát, mindenki irányában előzékeny, sokszor a túlságig is s oly édeskesen szokott beszélni, hogy azt hinnék fenégek tejfel . . . Velem szemben is ilyen volt . . . Akkor még inkább, mikor rábeszéltem igyekezett . . . Húzódozott is tőle s kerülni igyekeztem . . . De 5 ónál sürriben felkeresett . . . Mindég és mindég csak azt hajtotta, egyre csak azon rimázkodni: tegyem meg, tegyem meg . . . Míg egyszer aztán csakhogy szabaduljak tőle, megígértem neki . . . Most látom be, hogy becsődje álmóság, csalás, a szerénymagviseléssel szemtelenségre takargatja, előzékenysége ármánykodás, édeskes beszéde csalék.

Fecském ekkor ismét megborzalta tollát, ismét kiterjeszté szárnyait mintha ismét — köpni akarna. De felháborodásánál mégis nagyobb volt tisztesség-érzeke.

Gsip . . . csirip . . . No várj csak! — mondtam magamba, mikor árulkodó meséjét elolvastam — majd kitalálom én az igazságot, hogy ismerjen meg mindenki tőltől talpig, még a bensődet is . . . Még te mutatód magadat jönak, becstelenségek s másra igyekezel kenni hibáidat! . . . Ezért jöttem ide s mondtam el a történetet . . .

Gsip . . . csip . . . csiri . . . csiripp . . . Megmozgatta szárnyait s a nyitott ablakon kiropult.

Szegény, szegény fecskék! Köztetek is van olyan osnya madár, melyek a fészkebe . . .

Fry Pál.

IPAR és KERESKEDELEM.

Báros kereskedelemügyi miniszter az iparostanoncok iskolai mulasztásai ügyében való eljárásra vonatkozólag a következő rendeletet bocsátotta ki:

A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek f. évi 30859. sz. a. kéit rendelete az iparostanoncok iskolai mulasztása tárgyában.

Több alkalommal tapasztaltam, hogy az iparhatóságok oly esetekben, a midőn az iparos (kereskedő) tanonc nem mesterénél hanem szüleinél gyámjánál, vagy gondviselőmél lakik, a tanoncnak iskolamulasztásért az iparost azon föltevésben, hogy ő annak iskolájában járását kellőleg nem ellenőrizhetvén, azért felelőségre nem vonható a mulasztási kihágás vádja alól föl mentik és így az iskolalátogatás elmaradása megtorlatlanul marad.

Ennek folytán szükségesnek tartom gondoskodni arról, hogy ily esetek elő ne forduljanak és e célból a vallási és közoktatásügyi miniszter ural egyetértőleg a következőket rendeltem:

Az elsőfokú iparhatóságok az iparos (kereskedő) tanoncok iskolamulasztásaiért kötelesek levén az illető iparost az ipartörvény 62. §-ának c) pontjában foglalt rendelkezés teljesítésének elmulasztása miatt felelőségre vonni, illetőleg ugyanazon törvény 157. §. a) pontjának büntető határozatát alkalmazni; ismételtén fölívom az iparhatóságokat, hogy e részbeni köteleességük teljesítésében mindenkor a legszigorúbban járjanak el és még azon esetekben is, a midőn az elsőfokú iparhatóság a büntető eljárás folyamán arról győződik meg, hogy az ipar-

rost a tanoncnak iskolamulasztásaiért akár azért, mert a tanonc nem nála, hanem szüleinél, gyámjánál vagy gondviselőjénél lakik, akár pedig más okból felelőségre vonni nem lehet, a büntető eljárást ne szüntessék meg, hanem a vonatkozó följelentést az iparhatósági által fölvet tárgyalási jegyzőkönyvel együtt folytatóság tárgyalás végett a vallási és közoktatásügyi miniszter úr által 1876. évi szeptember hó 2-án 20311. szám alatt a polgári községek számára a népiszkolai közoktatási rendezése tárgyában kiadott „Utasítás“ 2-ik és 3-ik §-a értelmében a községi előjárásúgnak adják át.

A községi előjárásúgnak pedig — ugyan csak a föntnevezett miniszter úrral egyetértőleg — köteleességüké teszem, hogy az iparhatóságtól átvett iratok alapján indítanak folytatóság tárgyalást és az iskolamulasztó tanoncok szülőjét, gyámját vagy gondviselőjét az 1888. évi XXXVIII. t. c. 4. §-a értelmében első ízben köteleességének teljesítésére komolyan figyelmeztessék, a mulasztás ismétlése esetében pedig az ugyanott megjelzett fokozatos büntetést alkalmazzák.

Oly esetekben, amidőn a tanonc iskolamulasztása akár a tanonciskola igazgatóságának, akár az iskolai fölügyelőbizottság elnökének jelentése folytán jut az iparhatóságnak, illetve községi előjárásúgnak tudomására, úgy ezen hatóságoknak, valamint föllebbezés esetében a másodfokú hatóságnak is köteleességévé teszem, hogy hozandó határozatukról a jelentést tevő iskola-igazgatót, vagy bizottsági elnököt — föllebbezési joguk gyakorolhatása végett — szabályszerűleg értesítsék.

A befolyó büntetési pénzek az illető iskolát fenntartó község pénztárát illetik és oda haladék nélkül bezállítandók.

Ezek után fölívom a másodfokú iparhatóságot, hogy jelen rendeletem pontos végrehajtásáról gondoskodjék és a hatósága alatt álló elsőfokú iparhatóságot (iparhatóságokat), valamint a községi előjárásúgnak (előjárásúgnak) fönebbieket szerinti eljárásra utaltsa.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Dr. Mátéffy Ferenc
Társ-szerkesztő: Bánfalvi Lajos.

Figyelmeztetés.

A meleg évszak bekövetkeztével, Spanyolországban fellépett cholera-járványra tekintettel figyelmeztetik a közönséget, hogy az udvarokban létező szemetet, trágyát, állati és növényi hulladékokat tartozik mindenki udvarából a városon kívül e célra kijelölt helyekre, vagy a földekre 8 nap alatt, — jövőben hetenként, — a nagyban vágott lúd és más szárnyas állatok, s háznál vágott sertések hulladékait pedig naponként kihordatni és a hulladékok vagy más által fertőzött helyeket naponként fertőtleníteni; különben azok a háztulajdonosok vagy bérlők terhére és költségére a rkapitányság által fognak kihordatni és fertőtleníteni, a felmerülő költségek pedig esetleg végrehajtás útján is behajthatni. Az utcákra, közteterekre, közökre, magán- vagy nyilvános csatornába, mihókba, a Kurcába, nagyvölgybe, bármely szemetet, söpredéket, hulladékokat, vagy állati hul-

lákat kidobni; — esővízen kívül moskos vizet vagy bármely folyadékot az utcára kiönteni, utcán vagy köztetereken bármely állatot levágni, szárnyast ölni, járművekből az igavonó jószágot kifogni vagy etetni, lábas- vagy szárnyas jószágot legeltetni, pihentetni; — egy telken hat darab sertésnél többet tartani vagy hizlalni nem szabad.

Minden háztulajdonos és bérlő tartozik a ház belső és külső részeit és az udvarokat tisztán tartani; a lakószobákat és helyiségeket minél gyakrabban szellőztetni; az árnyékszékeket kiüríteni és fertőtleníteni; a házak és udvarok előtti járdákat száraz időben naponként legalább egyszer felsüretetni, reggel és este fellocsolatni; egyáltalában mindazokat teljesíteni, melyek a közegészség és köztisztaság érdekében szükségesek.

Ez intézkedések pontos teljesítésének ellenőrzését a rkapitányság kiküldöttéi házról-házra járva fogják teljesíteni.

Mindazok, kik a legkisebb muladékokosságot találnak, a legszigorúbban fognak büntettetni.

Szentes, 1890. június 28.

ARADI KÁLMÁN,
rfőkapitány.

Hirdetmény.

A szentesi követválasztó kerület központi választmánya által közhírré tétetik, hogy a követválasztóknak az 1891. évre érvényes ideiglenes névjegyzéke Szentes város közigazgatási ígatóhivatalában f. évi július hó 5-ik napjától 25-ig bezárólag közzszemlére lévén kitéve, ezen idő alatt a névjegyzéket d. e. 8 órától 12-ig mindenki megtekintheti, d. u. 2 órától 6 óráig lemásolhatja, miről oly hozzáadással értesítettik a közönséget, hogy a névjegyzék ellen az 1874. évi XXXIII. t. c. 44 §-nak rendelkezésére képest bárki is, úgy saját személyét illetőleg, valamint a névjegyzékben történt bármely jogtalan felvétel vagy kihagyás miatt felszólalhat.

A felszólamlások beadása határidejül f. évi július hó 5-től 15-ig bezárólag terjedő idő, a felszólamlásokra teendő észrevételek beadására pedig az idézett törvény 53 §-a értelmében július hó 16-tól 25-ig terjedő 10 nap tüzetik ki, figyelmeztetnek az érdekeltek, hogy a felszólamlások és az azokra tett észrevételek a szentesi választókerület központi választmányához címezve, a szükséges okiratokkal felszerelvén, bélyegmentes beadvánnyal Szentes város polgármesteri hivatalánál írásban nyújtan-dók be.

Kelt Szentes város központi választmányának 1890. évi június hó 17-én tartott üléséből.

Sarkady,
k. p. v. elnök.

Beszédes István,
k. p. v. jegyző.